

◇ ΗΡΑΚΛΗΣ

1. Η γέννηση του Ηρακλή

Τι θα μάθουμε στο μάθημα αυτό

- Ποιος ήταν ο Ηρακλής.
- Τι κακό προσπάθησε να του κάνει η Ήρα όταν αυτός ήταν οκτώ μηνών.
- Τι κακό έπαθε όταν μεγάλωσε και παντρεύτηκε.
- Τι τον συμβούλεψε η Πυθία.

Μαθαίνω το νόημα με ερωτήσεις

1. Ποιοι ήταν οι γονείς του Ηρακλή;

Ο Αμφιτρύωνας και η γυναίκα του, η Αλκμήνη, κόρη του βασιλιά των Μυκηνών, αναγκάστηκαν να φύγουν από την πατρίδα τους, τις Μυκήνες, και να πάνε στη Θήβα. Εκεί η Αλκμήνη γέννησε δύο παιδιά, **τον Ηρακλή** και **τον Ιφικλή**. Ο Ηρακλής όμως δεν ήταν γιος του Αμφιτρύωνα αλλά του Δία. Οι γονείς του λοιπόν ήταν **ο Δίας** και **η Αλκμήνη**.

2. Πώς σχηματίστηκε, σύμφωνα με το μύθο, ο Γαλαξίας;

Η Ήρα ζήλευε την Αλκμήνη και μισούσε τον Ηρακλή. Μια μέρα ο Δίας έστειλε τον Ερμή να φέρει το μωρό στον Όλυμπο. Την ώρα που η Ήρα κοιμόταν, ο Δίας το έβαλε να πιει γάλα από το στήθος της, για να γίνει ανίκητο. Μόλις η Ήρα ξύπνησε και αναγνώρισε το μωρό, τραβήχτηκε απότομα. Τότε, λίγο από το γάλα της χύθηκε στον ουρανό. Έτσι σχηματίστηκε **ο Γαλαξίας** με τα χιλιάδες αστέρια του.

ΙΣΤΟΡΙΑ Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

3. Πότε και πώς φάνηκε ότι ο Ηρακλής είχε θεϊκή καταγωγή;

Όταν ο Ηρακλής και ο Ιφικλής ήταν οκτώ μηνών, η Ήρα έστειλε μια νύχτα δύο **φίδια** για να πνίξουν τα δύο αδέρφια. Μόλις τα φίδια πλησίασαν την κούνια, ο Δίας έστειλε φως στο δωμάτιο και τα παιδιά ξύπνησαν. Ο Ιφικλής έβαλε τα κλάματα από το φόβο του. Ο Ηρακλής όμως άρπαξε άφοβα τα φίδια απ' το λαιμό και τα έπνιξε. Τότε κατάλαβαν όλοι ότι είχε θεϊκή καταγωγή.

4. Γιατί ο Ηρακλής έκανε κακό στη σύζυγό του και στα παιδιά του;

Όταν ο Ηρακλής μεγάλωσε, παντρεύτηκε τη Μεγάρρα, την κόρη του βασιλιά της Θήβας, κι έγινε βασιλιάς. Ζούσε ευτυχισμένος στη Θήβα, όταν κάποια μέρα η Ήρα, που τον μισούσε, τον τρέλανε. Τότε ο Ηρακλής νόμισε πως η γυναίκα του και τα παιδιά του ήταν εχθροί του και τους έκανε κακό. Όταν συνήλθε, κατάλαβε το κακό που είχε κάνει και πήγε στο μαντείο των Δελφών, για να ρωτήσει τον Απόλλωνα τι έπρεπε να κάνει για να τον συγχωρέσουν οι θεοί.

5. Τι είπε η Πυθία στον Ηρακλή;

Η Πυθία, η ιέρεια του Απόλλωνα, είπε στον Ηρακλή ότι έπρεπε να γυρίσει στην πατρίδα της μητέρας του, **τις Μυκήνες**, όπου θα υπηρετούσε για δώδεκα χρόνια τον ξάδερφό του **Ευρυσθέα**, που βασίλευε εκεί. Μετά από αυτό θα γινόταν αθάνατος και θα ανέβαινε στον Όλυμπο.

Λέω το μάθημα με λίγα λόγια

Ο Ηρακλής ήταν γιος του Δία και της Αλκμήνης. Η Ήρα τον μισούσε. Όταν γεννήθηκε ο Ηρακλής, ο Δίας τον έβαλε να πιει λίγο γάλα από το στήθος της Ήρας. Η Ήρα τραβήχτηκε απότομα και από το γάλα που χύθηκε δημιουργήθηκε ο Γαλαξίας. Όταν ο Ηρακλής και ο αδερφός του Ιφικλής ήταν οκτώ μηνών, η Ήρα έστειλε δύο φίδια στην κούνια τους, τα οποία ο Ηρακλής κατάφερε να πνίξει. Μόλις ο ήρωας μεγάλωσε, παντρεύτηκε την κόρη του βασιλιά της Θήβας και κυβερνούσε αυτός την πόλη. Μια μέρα όμως η Ήρα τον τρέλανε και αυτός έκανε κακό στη γυναίκα και στα παι-

ΕΜΟΤΗΤΑ 2: ◊ ΗΡΑΚΛΗΣ

διά του. Όταν συνήλθε, πήγε στο μαντείο των Δελφών. Η Πυθία τού είπε ότι, για να να τον συγχωρέσουν οι θεοί, έπρεπε να υπηρετήσει για δώδεκα χρόνια τον Ευρυσθέα, το βασιλιά των Μυκηνών.

Απαντώ στις ερωτήσεις του βιβλίου

1. Με ποιους τρόπους ο Δίας εκδηλώνει την αγάπη του για το μικρό του γιο, τον Ηρακλή;

Από την πρώτη στιγμή που γεννήθηκε ο Ηρακλής, ο Δίας έδειξε την αγάπη του γι' αυτόν, αφού τον έβαλε να πιει γάλα από το στήθος της Ήρας, αν και γνώριζε ότι η θεά θα θύμωνε μόλις το καταλάβαινε. Αυτό το έκανε γιατί ήξερε ότι το γάλα της Ήρας θα του έδινε θεική δύναμη. Ο Δίας εκδήλωσε την αγάπη του και αργότερα, όταν ο Ηρακλής ήταν οκτώ μηνών. Κάποια νύχτα η Ήρα έστειλε δύο φίδια για να πνίξουν στην κούνια τους αυτόν και τον αδερφό του, τον Ιφικλή. Αμέσως ο Δίας έστειλε φως που έλουσε το δωμάτιο των παιδιών. Ο Ηρακλής ξύπνησε και, χωρίς να φοβηθεί, άρπαξε τα φίδια από το λαιμό και τα έπνιξε.

2. Ποια εξήγηση έδωσαν οι αρχαίοι στη δημιουργία του Γαλαξία; Παρατηρώ πώς παριστάνει το σχετικό μύθο ένας καλλιτέχνης της νεότερης εποχής (εικόνα 1).

Οι αρχαίοι εξήγησαν τη δημιουργία του Γαλαξία με βάση το μύθο για την Ήρα και τον Ηρακλή. Σύμφωνα με αυτόν, ο Δίας έβαλε τον Ηρακλή, όταν ήταν μωρό, να πιει γάλα από το στήθος της Ήρας, την ώρα που αυτή κοιμόταν. Μόλις όμως η Ήρα ξύπνησε και κατάλαβε ότι το μωρό ήταν ο Ηρακλής, τραβήχτηκε απότομα. Από το γάλα που χύθηκε δημιουργήθηκε ο Γαλαξίας με τα αμέτρητα αστέρια του.

Είναι φανερό λοιπόν ότι οι άνθρωποι εκείνης της εποχής προσπαθούσαν με διάφορους μύθους να εξηγήσουν αυτά που έβλεπαν στη φύση. Ο καλλιτέχνης της νεότερης εποχής απέδωσε το μύθο (βλέπε εικόνα 1) έτσι όπως τον φαντάστηκε. Στο κέντρο του πίνακα βρίσκεται η Ήρα. Ακριβώς από πάνω της ο Δίας έχειβάλει το νεογέννητο Ηρακλή να πιει γάλα από

ΙΣΤΟΡΙΑ Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

το στήθος της. Η Ήρα όμως τινάζεται απότομα, όπως δείχνει η στάση του σώματός της, και χύνεται λίγο από το γάλα της, το οποίο το βλέπουμε να μετατρέπεται σε αστέρια. Από αυτά θα σχηματιστεί ο Γαλαξίας.

3. Ποιο κατόρθωμα έκανε ο Ηρακλής, όταν ήταν ακόμα μωρό; Τι να περιμένουμε απ' αυτόν όταν μεγαλώσει;

Όταν ήταν μόλις οκτώ μηνών, ο Ηρακλής κατάφερε να πνίξει τα δύο φίδια που έστειλε η Ήρα για να θανατώσουν αυτόν και τον αδερφό του, τον Ιφικλή. Τότε όλοι κατάλαβαν ότι είχε θεϊκή καταγωγή. Είναι λογικό να περιμένουμε από αυτόν, όταν μεγαλώσει, μεγάλα κατορθώματα, που δε θα μπορούσε άλλος άνθρωπος να καταφέρει.

Απαντώ στις ασκήσεις του τετραδίου εργασιών

1. Παρατηρώ την εικόνα και γράφω τι νιώθουν και τι κάνουν τα δυο παιδιά.

Διαπιστώνουμε ότι, όταν τα δύο αδέρφια βλέπουν τα φίδια, αντιδρούν εντελώς διαφορετικά.

Ηρακλής: Χωρίς να φοβηθεί στη θέα των φιδιών και χωρίς να διστάσει ούτε στιγμή, αρπάζει με τα χέρια του τα δύο φίδια και τα πνίγει. Η έκφραση του προσώπου του φανερώνει την ψυχραιμία του και τη δυνατή του θέληση. Από τόσο μικρός έδειξε τον ατρόμητο χαρακτήρα του.

Ιφικλής: Φαίνεται τρομοκρατημένος. Απλώνει με απελπισία τα χέρια του προς την παραμάνα του, για να ξεφύγει από τον κίνδυνο. Παράλληλα, το βλέμμα του έχει καρφωθεί στον Ηρακλή. Δεν μπορεί να πιστέψει ότι θα καταφέρει να πνίξει τα φίδια.

(Για περισσότερα στοιχεία σχετικά με την εικόνα βλέπε «Ας συζητήσουμε και άλλες εικόνες», σελ. 49.)

2. Διαβάζω το κείμενο 7. Ποιο δρόμο διάλεξε να ακολουθήσει ο Ηρακλής; Αν ήσουν εσύ στη θέση του, ποιο δρόμο θα διάλεγες και γιατί;

Ο Ηρακλής διάλεξε το δρόμο της Αρετής. Ήξερε πως, ακολουθώντας

ΕΜΟΤΗΤΑ 2: ◊ ΗΡΑΚΛΗΣ

τον, η ζωή του θα ήταν γεμάτη δυσκολίες, κόπους και αγώνες, αλλά και καλά έργα. Με τη δύναμη που του είχαν δώσει οι θεοί θα μπορούσε να βοηθήσει τους ανθρώπους. Έτσι θα κέρδιζε όχι μόνο ψυχική ευχαρίστηση αλλά και την αγάπη και το σεβασμό όλων. Πράγματι, ο Ηρακλής έγινε ήρωας και όλοι τον τιμούσαν και ήθελαν να του μοιάσουν.

(Στην ερώτηση «Αν ήσουν εσύ στη θέση του, ποιο δρόμο θα διάλεγες και γιατί» μπορείς να απαντήσεις αυτό που πιστεύεις εσύ. Αν θέλεις, συμβουλέψου και την παρακάτω απάντηση.)

Αν ήμουν στη θέση του Ηρακλή, θα διάλεγα κι εγώ το δρόμο της Αρετής. Μπορεί βέβαια ο δρόμος της Κακίας να προσφέρει ευκολίες που όλοι θα ζήλευαν, όπως διασκεδάσεις, άνετη ζωή, χωρίς κόπους και σκοτούρες, δε γίνεται όμως να είσαι χαρούμενος όταν οι άλλοι γύρω σου δυστυχούν. Παρόλο λοιπόν που ο δρόμος της Αρετής στην αρχή θα με δυσκόλευε, στο τέλος θα μου χάριζε την ευτυχία, γιατί θα είχα κάνει έργα ωφέλιμα και θα είχα κερδίσει την αγάπη των συνανθρώπων μου.

3. Γράφω με δικά μου λόγια το χρησμό της Πυθίας.

Η Πυθία, που ήταν ιέρεια του Απόλλωνα, είπε στον Ηρακλή ότι έπρεπε να πάει στον Ευρυσθέα, τον ξάδερφό του, που ήταν βασιλιάς των Μυκηνών, και να μπει στην υπηρεσία του. Θα τον υπηρετούσε πιστά για δώδεκα χρόνια. Μόνο έτσι θα έπαιρνε συγχώρεση για το κακό που είχε κάνει στη γυναίκα και στα παιδιά του. Όταν θα περνούσαν τα δώδεκα χρόνια, θα πήγαινε στον Όλυμπο με τους άλλους θεούς και θα γινόταν αθάνατος.

Ας συζητήσουμε και άλλες εικόνες

- **Εικόνα 2: «Ο Ηρακλής πνίγει τα φίδια»**

Στη ζωγραφιά από αρχαίο ελληνικό αγγείο βλέπουμε τον **Ηρακλή να πνίγει τα δύο φίδια** που έστειλε η Ήρα για να θανατώσουν αυτόν και τον αδερφό του, τον Ιφικλή. Ο τρόπος που έχει αρπάξει τα φίδια ο Ηρακλής δείχνει πως δεν πρόκειται να ξεφύγουν ζωντανά. Αριστερά, πίσω από το μικρό Ηρακλή, βρίσκεται η **Αθηνά**, που απλώνει το αριστερό της χέρι προς τον Ηρα-

ΙΣΤΟΡΙΑ Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

κλή για να τον προστατεύσει. Πίσω από την Αθηνά, η μητέρα των παιδιών, **η Αλκμήνη**, παρακολουθεί με τρόμο τη σκηνή. Στη δεξιά πλευρά **ο Ιφικλής** κατατρομαγμένος προσπαθεί να βρεθεί στην αγκαλιά της παραμάνας του. Στην άκρη βρίσκεται **ο Αμφιτρύωνας**, που κοιτάζει κι αυτός με μεγάλη αγωνία.

- **Εικόνα 6: Ο «Ηρακλής»**

Για την ανάλυσή της βλέπε «Ας συζητήσουμε και άλλα κείμενα».

Ας συζητήσουμε και άλλα κείμενα

- **Κείμενα 4: «Η εμφάνιση του Ηρακλή» και 5: «Η προσωπικότητα του Ηρακλή» και εικόνα 6: «Ο Ηρακλής»**

Τα δύο κείμενα μας μιλούν για τα εξωτερικά και τα εσωτερικά χαρίσματα του Ηρακλή. Η εμφάνισή του από μόνη της φανέρωνε τη θεϊκή του καταγωγή. Το ύψος του ήταν τέσσερις πήχες, ξεπερνούσε δηλαδή τα δύο μέτρα, και το βλέμμα του σπινθηροβόλο (κείμενο 4). Το γερό και αθλητικό του σώμα έχει αποδώσει πολύ πετυχημένα ο γλύπτης του αγάλματος στην εικόνα 6. Ο ήρωας κρατά στο ένα του χέρι **το ρόπαλο** και στο άλλο **τη λεοντή**, το δέρμα δηλαδή από το λιοντάρι της Νεμέας (που είναι ο πρώτος άθλος του). Το ύψος του φανερώνει τη μεγάλη του ικανοποίηση από αυτή του τη νίκη.

Ο Ηρακλής δεν ήταν μόνο ο πιο δυνατός από όλους τους ανθρώπους αλλά και ο ανώτερος στην παλικαριά, στο ήθος και στην ευγένεια της ψυχής, καθώς είχε λάβει την καλύτερη μόρφωση και ανατροφή.

Ας μάθουμε και κάτι παραπάνω

- **Ένας ήρωας σαν τον Ηρακλή θα είχε ανατραφεί σίγουρα με τρόπο ζηλευτό. Διάβασε για να καταλάβεις...**

Ο ήρωάς μας μεγάλωνε με τη φροντίδα της μητέρας του Αλκμήνης και του Αμφιτρύωνα, που όλοι νόμιζαν ότι ήταν ο πραγματικός του πατέρας. Ο γιος του Απόλλωνα, ο γερο-Λίνος, του έμαθε να διαβάζει και τον συμβού-

ΕΜΟΤΗΤΑ 2: ◊ ΗΡΑΚΛΗΣ

λευε συνεχώς. Ο Ηρακλής είχε ξεχωριστό δάσκαλο για κάθε δραστηριότητα. Άλλος τον εκπαίδευσε να είναι άριστος στο τόξο, άλλος του έμαθε να τραγουδά και να παίζει τη λύρα του και άλλος να πολεμά με το δόρυ και την ασπίδα. Ο γιος του Ερμή, ο Αρπάλυκος, του έμαθε όλα τα μυστικά της πυγμαχίας. Πώς λοιπόν να μη γίνει ατρόμητος και ανίκητος;

- **Θα παραξενευτείς, αλλά ο Ηρακλής δεν είχε από την αρχή αυτό το όνομα. Ξέρεις ποιο ήταν το πραγματικό του όνομα;**

Τον έλεγαν Αλκείδη (ή Αλκίδη). Είχε το όνομα του Αλκαίου, που ήταν ο πατέρας του Αμφιτρύωνα, δηλαδή ο παππούς του Ηρακλή. Το όνομα Αλκείδης βγαίνει από τη λέξη αλκή, που σημαίνει δύναμη. Καταλαβαίνεις λοιπόν ότι του ταίριαζε πολύ. Αργότερα όμως η Πυθία τού έδωσε το όνομα Ηρακλής (Ήρα + κλέος), δηλαδή αυτός που απέκτησε κλέος (= μεγάλη δόξα) χάρη στο μίσος της Ήρας.

Γλωσσάριο

άθλος: μεγάλο κατόρθωμα, πράξη δύσκολη που απαιτεί πολύ μεγάλη προσπάθεια.

γαλαξίας: σύνολο από εκατομμύρια αστέρια.

ήρωας: άνθρωπος πολύ γενναίος, που αντιμετωπίζει με τόλμη οποιονδήποτε κίνδυνο προκειμένου να κάνει το χρέος του.

ο πήχης (και η πήχη): το τμήμα του ανθρώπινου χεριού από τον αγκώνα ως τον καρπό (ως μονάδα μέτρησης): ο πήχης είναι ίσος με 64 εκατοστά του μέτρου.

ρώμη: σωματική δύναμη.

σταυροδρόμι: σημείο στο οποίο συναντιούνται δύο ή περισσότεροι δρόμοι.

2. Το λιοντάρι της Νεμέας

Τι θα μάθουμε στο μάθημα αυτό

- Τι θα έπρεπε να κάνει ο Ηρακλής για τον Ευρυσθέα όσα χρόνια θα τον υπηρετούσε.
- Ποιος ήταν ο πρώτος άθλος του Ηρακλή και πώς κατάφερε να τον πραγματοποιήσει.

Μαθαίνω το νόημα με ερωτήσεις

1. Τι ανέθεσε ο Ευρυσθέας στον Ηρακλή μόλις αυτός έφτασε στις Μυκήνες;

Ο Ηρακλής έφυγε από τη Θήβα και πήγε στις Μυκήνες μαζί με τον ανιψιό του **Ιόλαο**, για να υπηρετήσει τον Ευρυσθέα. Ο Ευρυσθέας φοβόταν τον Ηρακλή. Του ανέθεσε λοιπόν να κάνει **δώδεκα άθλους**, δηλαδή δώδεκα πολύ δύσκολα κατορθώματα, με την ελπίδα ότι σε κάποιο από αυτά θα σκοτωνόταν.

2. Τι έπρεπε να κάνει ο Ηρακλής στον πρώτο του άθλο;

Ο πρώτος άθλος του Ηρακλή ήταν να σκοτώσει **το λιοντάρι της Νεμέας**. Το λιοντάρι αυτό το είχε μεγαλώσει η Ήρα. Το δέρμα του ήταν τόσο σκληρό, που ούτε σιδερένια βέλη δεν το διαπερνούσαν. Η φωλιά του ήταν στην πλαγιά ενός βουνού κοντά στη Νεμέα, σε μια σπηλιά με δύο εισόδους. Κάθε μέρα κατέβαινε στην πεδιάδα και κατασπάραζε ζώα και ανθρώπους. Οι κάτοικοι ήταν τρομοκρατημένοι και δεν τολμούσαν να βγουν στην εξοχή.

3. Πώς κατάφερε ο Ηρακλής να σκοτώσει το λιοντάρι;

Καθώς ο Ηρακλής πήγαινε στη **Νεμέα**, πέρασε από το ιερό άλσος της πόλης, κι από τον κορμό μιας αγριελιάς έφτιαξε ένα βαρύ **ρόπαλο**. Έπειτα πήγε και περίμενε κοντά στη φωλιά του λιονταριού. Όταν αυτό φάνηκε, το

ΕΜΟΤΗΤΑ 2: ◊ ΗΡΑΚΛΗΣ

χτύπησε πρώτα με τα βέλη του. Τα βέλη όμως δεν το τραυμάτισαν και το λιοντάρι επιτέθηκε στον Ηρακλή. Αυτός τότε το χτύπησε με το ρόπαλο. Το λιοντάρι πόνεσε και κρύφτηκε στη σπηλιά του. Αμέσως ο Ηρακλής έκλεισε με μεγάλες πέτρες τη μία είσοδο της σπηλιάς και μπήκε από την άλλη. Το ζώο βρυχήθηκε και όρμησε πάνω του. Πάλευαν για μία ώρα, ώσπου ο Ηρακλής τύλιξε τα χέρια του γύρω από το λαιμό του λιονταριού και το έπνιξε. Έπειτα πήρε το δέρμα του, **τη λεοντή**, το φόρεσε και γύρισε στις Μυκήνες. Μόλις τον είδε ο **Ευρυσθέας**, τρόμαξε τόσο, ώστε διέταξε να του φτιάξουν ένα χάλκινο πιθάρι, για να κρύβεται όταν θα κινδύνευε.

Λέω το μάθημα με λίγα λόγια

Ο Ηρακλής πήγε στις Μυκήνες με τον ανιψιό του Ιόλαο κι εκεί ο Ευρυσθέας τού ανέθεσε δώδεκα άθλους. Ο πρώτος από αυτούς ήταν να σκοτώσει το λιοντάρι της Νεμέας, που κατασπάραζε τα ζώα και τους ανθρώπους της περιοχής. Πηγαίνοντας, ο Ηρακλής έφτιαξε ένα βαρύ ρόπαλο. Αρχικά χτύπησε το ζώο με τα βέλη του χωρίς να το τραυματίσει και, όταν αυτό του επιτέθηκε, το χτύπησε με το ρόπαλό του. Το λιοντάρι κρύφτηκε στη σπηλιά του και ο Ηρακλής, αφού έκλεισε τη μία είσοδο με πέτρες, μπήκε από την άλλη. Πάλεψε μαζί του μία ώρα, μέχρι που το έπνιξε με τα χέρια του. Έπειτα φόρεσε το δέρμα του, τη λεοντή, και γύρισε στον Ευρυσθέα, ο οποίος, μόλις τον είδε, τρόμαξε πολύ.

Απαντώ στις ερωτήσεις του βιβλίου

1. **Γιατί ο Ηρακλής δέχτηκε να υπηρετήσει τον Ευρυσθέα;**

Ο ίδιος ο θεός Απόλλωνας, με χρησμό που έδωσε στην Πυθία, φάνερωσε στον Ηρακλή ότι θα έπρεπε για δώδεκα χρόνια να υπηρετεί τον Ευρυσθέα. Ο Ηρακλής δέχτηκε χωρίς αντίρρηση να τον υπηρετήσει, παρόλο που ο Ευρυσθέας τον ζήλευε και ήθελε το κακό του. Ήταν ο μόνος τρόπος

ΙΣΤΟΡΙΑ Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

να συγχωρεθεί ο ήρωας για το κακό που είχε κάνει στην οικογένειά του και να ελευθερωθεί από τις σκέψεις που τον βασάνιζαν.

2. Δείχνω στο χάρτη την πορεία που ακολούθησε ο Ηρακλής από την πόλη που γεννήθηκε μέχρι την πόλη που βασίλευε ο Ευρυσθέας.

Ο Ηρακλής ξεκίνησε από τη Θήβα, την πόλη όπου είχε μεγαλώσει, για να πάει στις Μυκήνες, την πόλη όπου βασίλευε ο Ευρυσθέας. Αν κοιτάξουμε το χάρτη, θα δούμε ότι η Θήβα βρίσκεται στη Στερεά Ελλάδα και οι Μυκήνες στην Πελοπόννησο. Ο Ηρακλής κατευθύνθηκε προς την Αττική, πέρασε τον Ισθμό της Κορίνθου και προχώρησε στην Πελοπόννησο, για να καταλήξει στις Μυκήνες, που βρίσκονταν λίγο πριν από το Ναύπλιο.

3. Ποια μέσα χρησιμοποίησε ο Ηρακλής, για να σκοτώσει το λιοντάρι της Νεμέας; Ήταν αρκετή η σωματική του δύναμη;

Χάρη στη σωματική του δύναμη, ο Ηρακλής κατάφερε να παλέψει με το τρομερό λιοντάρι και να το πνίξει με τα ίδια του τα χέρια. Όμως, δε χρησιμοποίησε μόνο τη σωματική του δύναμη αλλά και τη δύναμη του μυαλού του. Όταν το λιοντάρι κρύφτηκε μέσα στη σπηλιά, ο Ηρακλής έκλεισε με μεγάλες πέτρες τη μία είσοδό της κι έπειτα μπήκε από την άλλη για να παλέψει με το ζώο. Αν δεν το είχε κάνει αυτό, το λιοντάρι θα ξέφευγε από τη δεύτερη είσοδο. Καταλαβαίνουμε λοιπόν ότι ο ήρωας δε στηριζόταν μόνο στην ξεχωριστή του δύναμη αλλά και στην εξυπνάδα και στην επινοητικότητά του.

Απαντώ στις ασκήσεις του τετραδίου εργασιών

1. Παρατηρώ την εικόνα. Ποια στοιχεία με βοηθούν να καταλάβω ότι το πρόσωπο που παριστάνεται είναι ο Ηρακλής;

Βλέποντας την εικόνα, αμέσως καταλαβαίνουμε ότι ο ήρωας που παριστάνεται είναι ο Ηρακλής. Όλα τα στοιχεία το φανερώνουν. Είναι ψηλός, με πολύ γυμνασμένο και δυνατό σώμα. Στο δεξί του χέρι κρατάει το ρόπαλό του. Θυμόμαστε ότι το είχε φτιάξει από αγριελιά, καθώς πήγαινε στη Νεμέα. Στην πλάτη του φοράει τη λεοντή, το δέρμα δηλαδή του λιονταριού της Νεμέας που είχε καταφέρει να σκοτώσει. Το ρόπαλο και η λεοντή χαρακτηρίζουν τον ήρωα σε όλες σχεδόν τις παραστάσεις.

2. Διαβάζω το κείμενο 3 και γράφω τα χαρίσματα του Ηρακλή.

Ο Ηρακλής ήταν:

- γενναίοψυχος,
- μεγαλοδύναμος και ρωμαλέος (δηλαδή με πολύ μεγάλη δύναμη),
- χειροδύναμος (δηλαδή με δύναμη στα χέρια του),
- αδάμαστος (δηλαδή ανίκητος),
- γεμάτος με μεγάλους άθλους,
- προστάτης των ανθρώπων, γιατί τους απάλλαξε από άγρια θηρία και τους καθησύχασε.

Ας συζητήσουμε και άλλες εικόνες

• Εικόνα 1: «Ο Ηρακλής παλεύει με το λιοντάρι της Νεμέας»

Σε αρχαίο ελληνικό αγγείο (εικόνα 1) εικονίζεται η πάλη του **Ηρακλή** με το **λιοντάρι της Νεμέας**. Είναι η στιγμή που ο Ηρακλής έχει μπει στη σπηλιά και το λιοντάρι έχει ορμήσει πάνω του. Η πάλη φαίνεται να είναι πολύ σκληρή. Βλέπουμε τον Ηρακλή να έχει πλακώσει το λιοντάρι και να έχει καταφέρει να το κρατήσει με τα χέρια του. Το αριστερό του χέρι το έχει τυλίξει γύρω από τον κορμό του θηρίου και με το δεξί του κρατάει το πίσω πό-

ΙΣΤΟΡΙΑ Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

δι. Το λιοντάρι βρυχάται αγριεμένο. Ακριβώς πίσω στέκεται η θεά Αθηνά, για να δώσει ψυχική δύναμη στον ήρωα.

Αφού πάλευαν για μία ώρα, ο Ηρακλής έσφιξε με τα μπράτσα του το λαιμό του θηρίου και το έπνιξε (κείμενο 2). Έπειτα το έγδαρε και τύλιξε όλο του το σώμα με το δέρμα του. Το δέρμα αυτό ήταν η λεοντή, που από τότε ο Ηρακλής τη φορούσε συνέχεια για να τον προστατεύει, γιατί ήταν πολύ σκληρή και δεν την τρυπούσαν τα βέλη.

Ας συζητήσουμε και άλλα κείμενα

- **Κείμενο 2: «Η λεοντή»**

Την ανάλυση του κειμένου μπορείς να τη βρεις στο «Ας συζητήσουμε και άλλες εικόνες», σελ. 55.

- **Κείμενο 4: «Τα Νέμεα»**

Την ανάλυση του κειμένου μπορείς να τη βρεις σε επόμενο μάθημα (μάθημα 4, ερώτηση 3 του σχολικού βιβλίου, σελ. 66).

Ας μάθουμε και κάτι παραπάνω

- **Θέλεις να μάθεις πώς κατάφερε ο Ηρακλής να αποκτήσει τη λεοντή;**

Είδαμε ότι η πάλη του ήρωα με το λιοντάρι ήταν φοβερή. Ας μην ξεχνάμε ότι το θηρίο ήταν σχεδόν άτρωτο, δηλαδή ανίκητο μέχρι τότε. Το δέρμα του ήταν τόσο σκληρό, ώστε δεν το τρυπούσαν να βέλη. Όταν λοιπόν ο ήρωας έπνιξε τελικά το λιοντάρι, αμέσως σκέφτηκε να αποκτήσει το δέρμα του, τη λεοντή. Δυσκολεύτηκε όμως πολύ να την ξεκολλήσει από το θηρίο, γιατί δεν την τρυπούσε τίποτα από όσα δοκίμαζε. Τότε σκέφτηκε να χρησιμοποιήσει τα νύχια του λιονταριού, για να σκίσει το δέρμα. Έτσι, κατάφερε να ξεκολλήσει τη λεοντή. Για άλλη μια φορά θαυμάζουμε την επινοητικότητα του ήρωα.

Γλωσσάριο

αδάμαστος: που δεν έχει δαμαστεί.

άλος: μικρό δάσος.

αναθέτω: ζητώ από κάποιον να πραγματοποιήσει ένα έργο, μια εντολή.

βρυχώμαι: μουγκρίζω, βγάζω δυνατή φωνή.

ισθμός: στενή λωρίδα γης που ενώνει δύο ξηρές και χωρίζει δύο θάλασσες. Στα αρχαία χρόνια δεν είχε γίνει ακόμη η διώρυγα της Κορίνθου, και η Πελοπόννησος ήταν ενωμένη με τη Στερεά Ελλάδα.

λεοντή: το δέρμα του λιονταριού.

πιθάρι: μεγάλο πήλινο αγγείο.

ρωμαλέος: πολύ δυνατός.

σφήνα: αιχμηρό (δηλαδή πολύ μυτερό) κομμάτι ξύλου ή μετάλλου.

